

MOLLA GÜRANI VE PADIŞAHA SUNDUGU YAZILAR

XV. Yüzyıl Osmanlı şeyhülislamları içinde II. Sultan Murad devrinden itibaren ilim ve kaza-yı idare hayatında mühim bir mevkii olan Fâtih Sultan Mehmed'e hocalık yaptıktan sonra kadiaskerlik ve müftilik makamında görülen Molla Gürânî, bilgisi, şahsiyeti ve eserleri ile öteden beri meşhûr ve tanınmış bir kimsedir. Fâtih Sultan Mehmed ve devri hakkında yazılan bütün eserlerde kendisinin kısaca veya uzun uzadiya müfessir, fakih, muhaddis ve şeyhülislâm olarak bahs edilmiştir.

Asıl adı Ahmed Şemseddin olup El-Cezire kıtasından Şehrîzur'a bağlı Kurşun kasabasının bir köyünde 1416'da doğmuş, devrinde adet olduğu üzere ilim denizlerini, bu arada Diyarbekir, Hisn-i Keyfa, Bağdat, Şem şehrlerini dolaymış çeşitli slimlerin yanında muhtelif ilimler öğrenmiş ve nihayet Kudüs'den gecerek Kahire'ye gelmişdi (1432). Burada büyük slim İbn Hacerü'l-âklâni'deîn Buhârfî'nin es-Sâhîf'i ile fikîha dâir eserler okuduğu gibi diğer slimlerin de derslerine devam etti. Bu sâyede kısa zamanda Molla Gürânî Misir'da hayatı sayılır bir ilim adamlı hüviyetini kazanmıştır ki, ordunun Memlûk devleti ileri gelenlerinin meclislerine giriyor, buralarda tertiblenen huzûr derslerine katılarak münâzâralarda fesâhat ve belâgati, geniş bilgi-si ile şöhret kazanıyordu. Bu yüzden de oradaki Berkukiye medresesi çok genç yaşda iken fîkîh müderrisi olmuştu. Onun Misir'daki hayatı hakkında çağdaşı ve kendisi ile aynı hocalarдан ders gören Şâhavî'den bilgi alıyoruz. Ancak, birkaç sene sonra diyâr-ı Rum'a gelmiş, daha doğrusu o sıralarda hacdan dönüşünde Kahire'ye uğrayan meşhûr Osmanlı bilgini Molla Yekan'ın delâletiyle Edirne'ye getirilerek II. Sultan Murad'a takdim edilmesi olayı Şâkâyîk-ı Nu'mâniye ile bütün Osmanlı kaynaklarında aynı şekilde anlatılmaktadır.

bu konudaki bazı mühim noktalara Profesör Ahmed Ateş, İslam Ansiklopedisi'ndeki makalesinde dikkati çekmiştir.

Molla Gürânî bilindiği gibi Murad II.'tarafından takdir edilerek Burse'daki kaplica ve Yıldırım medreselerine müderris, daha sonra da Manisa'daki şehzâde Mehmed'e (Fâtih) muallim tayin olunmuştur. Şakâyık müellifi bu hadiseden bahs ederken, Mevlana Gürânî'nin "ve fevr-i mahabbet ve selâbet ve mezid-i necdet u celâlet ile ma'rûf" olması yüzünden şehzâdeye hoca olarak gönderildiğini ve hattâ gerekirse değnek ile doğmesine müsaade edildiğini anlatmaktadır ki, bu sâyede kısa zamanda talabesine ve anı hatm ettirmeye muvaffak olmuş, bunun için de pâdişah'dan büyük ölçüde ihsânlar almıştı. Fâtih Sultan Mehmed pâdişah olunca çok takdir ettiği hocası Molla Gürânî'ye vezirlik teklif etmiş fakat o Međî'nin ifâdesiyle "devlet-i Osmaniyenin imtidârı belki günden güne iştidârı muazzam menâsib-i câh u celâl ve e'azim-i merâtib-i devlet u iclâl olan o vezâret harem-i hasda hüsn-i terbiyye ile mürebbi olan kullara teveccûh oluna geldiği" gerekçesiyle bu teklifi kabul etmemiş, ancak kâdiaskerlik teklifine rîza göstermişdi ki, bir süre tedrisi ve keza mansıbalarını isti'dâd ve istihkâk sâhiblerine hiç bir te'sir altında kalmaksızın tam ve kâmil bir istiklâl ile tevcih ve vazifesin yürütüdü. Ve bunlardan hiç birini pâdişaha arz etmemiş ise, bu vazifeden alınarak muslhane bir tertib ile ve Burse'daki selâtin evkâfını perişanlıktan kurtarma bahanesiyle bu şehrin kadılığı da eklenerek oraya gönderilmesine sebeb oldu. Molla Gürânî'nin bundan sonra pâdişahın kendisini bu vazifeden azlinden muğber olarak hac vesile^{le}yle diyâr-ı Rum'u terk ettiği bir middet Haleb ve Şem'da kaldığı hattâ Taşköprü-zâde ve diğer Osmanlı kaynaklarına göre, Mısır'a giderek Memlûk hükümdarı Kayıtbay'ın teveccûhunu kazandığı görülmektedir. Eğer bu son rivayet doğru ise, Sultan Kayıtbay, Fâtih Sultan Mehmed'den aldığı bir mektubda

Molla Garînî'nin Kırım'a gönderilmesi ricası üzerine onu istemeye istemeye Osmanlı pâdişahı nezdine iâde etmiş, Fâtih de 1457'de tekrar Bursa kadılığına tayin eylemişdi. İşte bu sırada en mühim eseri olup da vaktiyle Kudüs'te başlamış bulunduğu Gâyetü'l-amânî adlı tefsirini ikmâl ederek Fâtih Sultân Mehmed'e ithâf edildi (krş. H. Ritter, Ayasofya kütüphanesinde tefsir ilmine âit ayrıca yazmalar, TM, 1945 VII.VIII/II.s.64); Ahmed Ateş, İA, Molla Gürânî).

Molla Gürânî h.885(1480) yılında şeyhülislâm tayin edildi. Ve ölünceye kadar Bâyezîd II devrinde 1488 senesine kadar bu vazifede kaldı ki, şimdî burada yayınladığımız belgelerin bu son vazifesi zamanına rastladığı anlaşılmaktadır.

Topkapı sarayı arşivinde mevcûd belgelerden ikisi Molla Gürânî'nin imzasıyla pâdişâha sunulan arızelerdir. Yazilar değilse de elindeki imzalar bizzat kendi eliyle yazılmıştır. İlmiye salnâmesinde ona izafe edilen fetvâlerdeki yine yazısına tamamen benzemektedir. Üçüncü belgeyi de Molla Gürânî'nin adı geçtiği için onunla ilgili bulunmasından dolayı burada bahis konusu ediyoruz. Bunlardan her birini ayrı ayrı inceleyelim; değerlendirelim.

Belge I) Bâyezîd II'ye sunduğu, bu yazında Molla Gürânî, önce bazı <sup>başka makâda ve bir takım hadiseleri gerekce olarak belirtmekde
bir pâdişâha Buhâri ve Hidâyet</sup> dinî tavsiyelerde kitapları okumasını, şâir Slimlerle meşgûl olmasını seher vakitlerini ibâdet ile geçirmesini her gün bir parça kurân tilâvet eylemesini öğütlemekde İbn Cezzîrî'nin Ahmed bin Hanbel'den naklettiği bir olayı anlatmaktadır. Ayrıca, Şeyh ibn Arabî-i Magribî "Fütûhat" adlı kitabından naklen her amelin bir tecellisi olduğu, kurânın tecellisinin ise hatminden sonra "ef'sîl-i tecelliyyât" olduğu ~~ixix~~ fakat ezberden okumaktansa mushafdan okumanın ya da kiraati sahîh olan birisinin okuması, pâdişâhın da dinlemesinin tercih edileceği bilinmektedir. Molla Gürânî bu tavsiyeleri bir mukaddime olarak yapdıktan sonra esîl maksadını açıklamaktadır. Buna göre kendisine Pâdişâhın ihsânettiği üç Dâru't-te'lîm'i vardır. Bunlardan

biri Galata'da ikisi de İstanbul'dadır. Ayrıca İstanbul'da dahi harâb bir kilisenin kendisine verilmesini bunu pâdişahın merhûm annesinin rûhiyün Dârû't-tâlim yapacağını zirâ ölümden evvel kendisine ^{bî} çok sadakeleri olduğu hattâ hacca birlikde gitmelerini teklîf ettiği fakat vefâtı ile bu tasavvuru gerçekleştiremedi klerini şîmdi peygamberin bir hadisinde işaret ettiği üzere "hakkı civar" sebebiyle bu Dârû't-tâ'lîm dediği tesîsde merhûmenin rûhu içün gece gündüz dua etmek istediğini belirtmektedir. Gerçekten Hâdîkatü'l-cevâmi, Molla Gürânî'nin İstanbul'daki mescidleri, mekteb ve çeşmesi ile Galata'daki ~~Mâzar~~ [?] mescidi denilen mescidden bahs etmektedir(I,s.207).

Belge II) Molla Gürânî'nin Bâyezid II'ye sunduğu bu yazı herhalde h.893(1488)'den az öncedir. Zirâ hâkkında iltimas rica edile. Edirne kadısı Mevlânâ Muhiddin, o sıralarda Edirne kadılığında bulunduğunu bildiğimiz (krş. Tayyib Gökbilgin, Edirne ve Paşa livası, s.91) ve Şakâyık müllifinin de tarih zikretmeksızın Edirne'de olduğunu, Molla Gürânî'nin de talebesi olduğunu bildirdiği(Şakâyık tercümesi,I,s.318) Mevlânâ Muhiddin Acemî'dir ki gerçekten bu yazısında onun hakkında "âremilden daimî ~~mâzarı~~ ^{muhlis meclisinde} ~~meclisinde~~ olmuştur" diyerek kendisine mensubiyetini belirtmektedir. Molla Gürânî, Edirne kadısının pâdişâha bir erzâ bulduğu fakat bu yazısında bir küstahlık yaptığı söleyerek afv edilmesini rica etmekde "ehl-i fazl hâkâni kişi" olduğu pâdişâha "hukûk-ı sâbikâsi" bulduğunu ileri sürerek ve vaktiyle Fâtih Sultan Mehmed'in Boğdan seferinde iken Halebi oğlu denilen şahsın ağır bir suç işlediği halde pâdişâhin hocasının oğlu olması sebebiyle afv edilmesini bir emsâl göstererek eski hukuk'a binaen marûz görülmüş hattâ kendisine emâllerde bulunulmasını istemektedir. Buna dâir bir de hadîs zîr eylemektedir.

Belge III) Bu belge pâdişâha sunulmakda olup içinde Molla Gü-

rənî'den bilhassa bahs olunmaktadır ki, herhalde onun şeyhü'lislamlığı zamanına restlemaktadır. Bu belgede Düstür Hân adında birinin Hindistan'dan geldikten sonra yabancı tacirlerle birleşerek hazineye ait vergileri kaçırıldığı ileri sürülmekte ve buna delil olarak da Molla Gürənî'nin bir öksüz 70000 akçalık hakkını hükmə bağladığı halde öksüzün ölümü anasının başka varisi bulunmaması üzerine beytiü'l-mâla bir hile düzenleyerek ↓ ait olması gereken paraları da paylaştıkları, ayrıca, yine syni şəhislərin bu defterde 10000 akçəsi hazineye, 6000 akçalık vekaleti sebebiyle kendisine ait bulunan 16000 akçayı kadı huzurunda mürafaadan kaçarak kendi zimmetlerine geçirdikleri görülmektedir. Netice itibariyle de ihməl olunursa Bursa'dan pek çok hazine gelirinin kaybolacağı pâdişâha ~~ziyix~~ duyurulmaktadır ki, bu yazmanın Bursa'da o sırada faal bir şekilde bulunduğu bilinen ipek ticareti dolayısıyla yabancı tacirlerle ilişkisi bulunan tanınmış birisi tarafından sunulmuş olacağı düşünebilir.

No: E.11414

(Molla Gürânî tarafından Bâyezîd-i sâniye yazılıub İstanbul'da iki ve Galata'da bir Dârü't-tâ'lûm yapdırub ve Galata'da medrese'ye muttasıl harâb bir kilisenin Darü't-tâ'lîm yapılmak üzere kendisine sadaka olunmuş ricasını hâvi mektub.Tarihsiz.Bâyezîd II devri).

Zâd Allahü'l- makâmü'l a'lâ tevfikan li-siyânetü's-serîfetü'n-nebeviyyeⁱ ve kavânîn-i milletü'l-mustafâ'iyyeⁱ zamîrⁱ gevher-Bâra lâ-yihdir ki, hadîs-i meşhûrdur. Bi'l-mütevâtırdır. Men sîrrehu sünneten haseneten ecrihâ ve ecrimin, 'amel-i bâhâ ila yevmü'l-kiyâmetehu mîsâk hadîs budur ki, Allahü te'âlâ min lutfâ*hi zamîr* hamrin gevher-Bâra ilhâm itdi ki, kîrâat-i Buhâri ve hidâya ve iştigâl-i 'ilm şer'î oluna. Mâ-sadak hadîs-i mezkûrdur. *Fâ* ila yevmü'l-kiyâma sevâb-ı cezîl mutavâsil sahâif-i a'mâl-i kerîmede yazılıur. Lakin be-muktezîⁱ kavlihi *hümâleha* te'âlâ uleike yesâr-ı 'avnⁱ fi'l-hayrât ve himelliha sâbıkûn mercûⁱ me'mûl ahlâk-ı kerîme-yi hâniden budur ki, evkât-ı seherî 'ibâdet-ⁱ *ile* ilâh mahfûz ola. Bir dahi budur ki, her gün bir vakt kurâñ-ı kerîm tilâvetine meşgûl olalar. Hadîs-i nebevi mustahak-ı aleyhdir. Teşekkül-i mülkîn ehl ve ehlü'l-kurâñ ehlü'llah ve hasⁱ yeten ve ba'dehû ibn Cezziri *Kitâb-ı Nâşrde*, Ahmed bin Hanbel'den nakl eder. Nesebinde *lâhel* râyet-i Rabbü'l-lezihi me'âli fi'l-menâm killet-i yâ âlihü'l-'alemin mîn akrebü'n-nâs 'inake kâle karrâ el-kurâñ killetü'z-zeyn tefhimün ma'nahⁱ kale sevâ-yı fehmâ velem yâfhemu *ve* hem Şeyh ibn 'Arabi-i

E.11414

*b-i-l-sāmīc, ecrān ve b-i-l-kān
ecrān vāhidūn*

expidur

Magribî fütûhâtında ider ki," her 'amelin hazret-i 'izzetden bir tecelliisi vardır. Tecelli-i kurâñ ba'd-e hatme^t efdâl-i tecelliyyâtdır ve hem imâm-i Nefâdi idir. Kırâat^t fi-mushaf^t p efdaldır, Kırâat-i hifzdan. Eger bir sahîhü'l-kırâat^t okusa^t olursa hazret-i a'la degilse ol^{din lese} efdaldır, Kendü kırâatinden zirâ hadîs-i sahîhdır. ~~lissami~~^{münire} i corân ve ~~l-kâri~~ ecr i vâhid bir kazîye dahi vardır. Zamirim^{ze} ola ki, bu ~~mâhâs~~ du'âcının pâdişâhî sadakasından üç Dârü't-tâ'lîm vardır. Birisi Galata'da ikisi İstanbul'da. Bir kenise vardır. Evvel medreseydi. Câmi' yanında câmi'e musallatdır. Virân olub durur. Pâdişâhın sadaka-
sından ~~ahad~~^{eyn} me'mûldur. Eger bu ~~mâhâs~~ i dâ'fye izn olursa ^{mâhâs-i} ^{hândârin} Dârü't-tâ'lîm^t âdem, hazret-i 'ismet-penâh, hünkârin váldesi kesâhâ-
Allah halilü'r-ridvân ve ^{el-besêhâ} illeyhâ ve ^{hândârin} melâbistü'l-gufrân rûhiçün["]
zirâ bu ~~mâhâs~~ i dâ'fye sadakât çok yetişmişdir. Hayâtında hem hak-
civâr vardır. Hadîs-i nebevidir. Serkân-i ^{mâenkâne} yu'mîn billâh ve'l-yevm^{'l-}
âhir^t felyük^{ur}rim câre^{hu} ve hem dâr-i âhirete intikâl etdi^{inde} hün-
kâr'ömrler olsun. Namâzin bu ~~mâhâs~~ i kadîm mu'âhemediz buydı ki,
eger hayâtda olaydı. Mekke-i şerîfe seferin ideler. Bu ~~mâhâs~~ hid-
metlerinde bile idelim. Eger bu müstahsen ise ^{febîhâ} finâ ve illâ hazret-i
a'ladan vüzerâ-yı hazrete emr ola. tâ ki, ol makâm bir makâm-i şerîf
idüb Dârü't-tâ'lîm ideler. Ol hazretin rûh-i 'azîz için ve dahi leyle^{subûl}
ve neharen Allahü te'âlâdan mes'ûldür ki, sâir ^{sebil} (u) hayrâta ma-
kâm-i a'liye tevfîk-i erzânî kila. Mâcemmed^{ve} âlihi ecmain ve
Allahü'l-muvaffak ve'l-mu'fn.
Su devlete^{hu} ve ma'mûrü'l-ümme^{nîmete} ed-dâ'î bi'l-ihlas, Gürânî

Topkapı Sarayı Arşivi

II.

(İtibârî İmâm İ-Bîsevîî sîadâtî)

No: E.9655

" a'lâ Allahü şânehû ve's-sebt~~i~~ bi'l-'izz erkânehû inhâ olunur ki ol merhûm-ı mağfurünleh zamanında sultânîma ömrler olsun . Boğdan seferinde Halebf oglundan bir fi'il-i feth sâdîr olmuş idi. Ol merhûm-ı mağfurünleh n'itmiş ki, vâcibü'l-kâbîh katldır. Bu illâ n'eylesin . Hâvacem oğuldur. Mâsâk-ı hadis budur ki, seyyidü'l-fudelâ Edirne kadısı mevlânâ Muhiddin du'â-cînuz hakkanî kişidir, ehl-i fazldır. Evâilden dâ'i muhallefîn meclisinde olmuşdur. Hakikatin dâ'f-i muhallefîn bilirün . Hem hazret-i a'lâya hukûk-ı sâbıkîsi ma'lûmdur. Şöyle istimâ' olundu ki, hazret-i hilâfet-penâhiye bir mîkâbet etmiş, ibâretinde bir nev'-i küstahlık vâki' olmuş, pâdişâhimiz hâlidet-i hilâfeti-hinin ahlâk-ı hamîdesinden mercû ve mütevakkî olunan oldur ki, hukûk-ı sâbîka ri'âyet olunub küstahlığı afv olunub/ittifâkât ola. Binâen kâbîh alâ kavl-i resûllâhi sallalahü aleyhi ve's-selâlem tâhâlâtû bi-ahlâk'illâhi ya'fâ yu'tî min fazile mâyesâ' Allâhü yuveffikü'l-makâm el-a'lâ ale's-sulûk saîr târâikü'l-hayrât Muhammed ve âlihi ecmain.

ed-Dâ'f bi'l-ihlâs Gürânî

Topkapı Sarayı Arşivi

III

No: E.5482

(Destür Hân'ın beytü'l-mâl rusûmumu desîse ile bel' itdiği ahbârını hâvi Mollâ Gürânî tarafından pâdişâha verilen ihbârnâme. Tarihsiz Fâtih Sultân Mehmed devri).

~~Huldallahü te'âlâ devletkâm 'ala memerrü'l-a'sâr ve ceddâde meserredikâm mâtır ve'l-leylü'n-nehâr ve feth-i leküm es-seb'-i men akâlim-i bi-'avnillahi'l-'azîzü'l-'alîm yansuruþyeşâ ve huve'l-'azîz ü'r-rahîm ve ba'di'ü'd-dâ'î bi'l-ihlâs-i ille yevmü'l-kisas a'zam-ı selâtin-rûy-ı zemînin hâk-ı pâyına 'arz kîlurkim Destür Hân Hindistan eyâletinden geleli tüccâr-ı e'âcim birle envâ'-ı hîyel telbisât müvâzi'leri birle müttefiklerdirkim pâdişâhın hazînesine beytü'l-mâl mâlinden nesne girmeye. Sîdkîma delîl budur kim, geçen yillarda bir 'acem bâzirganla altmış bin akça bel' itdiler. Ol kâdiyenin aslîna kemine vekildim. Inz tarafından 70 bin akça inze hükm itdi. Mollâ Gürânî inz oldu. Lâ-vârisse gâyre ümmîn okşuzun insini beş bin akçayla aldı ki oğlun kardeşleri vardır. Gelecek sana deðmez dedi. Bu hûd'aya davasından geçdi. Pâdişâhın hazînesine giren mâlî 'acemle bel' itdiler. Simdiki hâlde beyline ol 'acemle on altı bin akça ki on bini beytü'l-mâlin ve altı bini bir za'ffinin irs cihetiyle hakdur. Kemînîn helâldir. 'Ala sebîli'l-velâkale mûrâfa'a eden ol'dur dedin. Destür Hân ol 'aceme "yolundan kalma sefere git" dedi. On bin akça beytü'l-mâl ve altı bin akça ol za'ffinin hakkı ol 'acemle bile gitdi. Nice mâl gâfib bile gitdi. Eğer ihmâl olunursa Bursa'dan beytü'l-mâl kat' olur. Karain dâlldır ki, ekser beytü'l-mâl 'acem bâzirgânlarından hâsîl olur. Bâkî fermân sultânımındır ki devlet-i ebedî ve sa'âdet-i sermedi dâim ve kâim bâd bâlini ve alîhi emcâd-i emîn yâ Rabbü'l-âlemîn.~~

bînebiy ve âliku'l-emcâd

bînebiy

ve'l-îlâh

Molla Hürremî ve Pâclizâha sunulmuş yazılar

بیوی مولانا نانی شیخ الارشاد ایجمن، مکتبہ علمی طلباء را درسته بودند ^{ایضاً} علم
و فضای اداریه هستند که هم پرسنل اداریه، خاتمه علمی مکده خواهیله باشد و فضای
و فضای اداریه هستند که ملاکوران، بیلیس ایجمن، رازکری، لامزدزی، لامزدزی
لهمه مسجد و طائفیه را تیم دارد؛ خاتمه علمی مکده دادرس فضای اداریه
بیوی مولانا نانی شیخ الارشاد اداریه عالیه است، میر، فقیه، محمد
احمد ری احمد کوی الدین اوزوب الطبریه فضای شهزاده باعی
شعبه منظمه کوئن 1416 ده دفعه، ذوریه عادت اولدین از زده خیلاییه علم را زایی
بیوی اداره دیاری، حسن لیف، بیوی اسما شهزاده دولاشم، حسینی ملاک
پائیه مکده مختلف عالمی اداریه دنیا قدر دارند که این فضای ملاک
بیوی اداره بیوی عالم این محفل المتفقون در بخاری نامه الصبح کماله فضای دار
ملاکورانی ده صاده خواری مسید علم آرامی صدری خاتمه مکده اداره
مکده داری ایون ملکه مکده مکده ایون، بیوی اداره رسلانه خاور دیار
فاسیلانه، ساقه اداره فضایت کوی باغی، کتبه بیلیس اگر جشنواره نامه ایون
که خاله بیرون ده ذرا ایون بر قیمه مسیحه مسیحه هم که کوی بیرون ده ایون
ادله صاده ایچی مکده خاتمه خاتمه دلکش ایون خود ایون درس درس
دیار - ۱۴۰۰ مکده مکده دلکش ایون فخر دیار مکده مکده دلکش ایون
ملا بکان لش دلکش ایچی سلطنه را ده فضای مکده ایچی اداری مکده مکده
بیوی عمانی کا خاتمه مکده عین خاتمه آن مکده مکده دلکش ایچی سلطنه ایون
بر فخر ده ایون ایون ایون ایون ایون ایون ایون ایون ایون ایون ایون ایون
ملاکورانی، بیلیسیک، رازکری طرف نظر دارند که بروز دلکش ایون
مکده ایون مکده دلکش ایون ایون ایون ایون ایون ایون ایون ایون ایون ایون
ادکنندز

بایزید ۲۵ دی ۱۴۸۸ مسٹر نور الدین بودجیه ده کالوچه کے پورا دریافت شد و بیان دیجئے
کلکاری بوجرد و طیف کی زبانہ استواریں؛ کلک شفیعہ دید.

خوب نیست و رایی آنست که همین محدودیت را از این مکان بپرسید و از آن پس از
جهود زیاده عرضه کردند. با این حال در طبقه دوم تئاتر امضا شد که با این نظر
علیک سالن امتداد داشته باشد تا میتواند فوکال دستگاه را در میان سینماها به همراه کنند.
ادامه این محدودیت مکانی برای تئاتر ایجاد نمیشود، از نظر کاربری محدودیت ممکن است
که تئاتر ایجاد نماید. بولنارد هرچند آن را آینه ایستگاهی می‌داند، اما این محدودیت
بله I. بازیگر II باید صورتی از بولنارد

ملکہ II . ملکو رائی ملکہ II پر صورتہ بردازہ طالعہ h.893
(1488) نہ آنے کو کر دے۔ خیر، حسنہ ایسی ہے کہ ایک اونچا حصہ بولکا
محالیہ اور اگر اونچا حصہ بولکا تو ملکہ II (کا شور نہر، طبیور، سکھ
اوسمیہ دیکھ لے تو اس ، ۹۱) کا سچیہ سو لفڑی دو، کا سچیہ ذرا ایکار
کیا جائے اور اس کو ملکہ II ملا دے اپنے دو طبقہ کا ملکہ II ملکہ II کی
(شفافیہ راجحی ، I ، ۳۷۱۸) بولکا من کا دریہ بھی دوں کے طبقہ
بیان کر دے اونچا حصہ، اولیہ داعی مخلص ملکہ II (لش) دیکھ کر اسے
مشویتیہ بول کر دے۔ ملکو رائی اور اونچا حصہ پارٹ کے مکالمہ ملکہ II
بیان کر دے، لکھا ملکہ II ملکہ II ملکہ II ملکہ II ملکہ II ملکہ II
اوسمیہ، پارٹ کے " مقدار سایہ " بیان کر دے سوہنے کے وضید کا عرصہ
محکم کرنے کے لئے اونچا اعلیٰ دینہ مکالمہ ذریعہ ایک دیکھ کر اسے
خواہ سے اونچا اعلیٰ دینہ عفرائیکی، اُنھا کو رکھ دیکھ، ایک دیکھ کر
پیٹ کے سندکو بولنے، سی ایکار دوہرے بولوں کی ایسی کہہ دے، بولکا دا، بولکا دا،
بولکا دا، بولکا دا، بولکا دا، بولکا دا، بولکا دا، بولکا دا، بولکا دا،
ملکہ III . بولکا دا، بولکا دا، بولکا دا، بولکا دا، بولکا دا،
ادارہ مقدار دے، اونچا اعلیٰ دینہ عفرائیکی اسے اسکے بعد دو
بولکا دا دیکھ کر اونچا اعلیٰ دینہ عفرائیکی کو دیکھ کر دیکھ کر
کوئی عکس نہیں کرو، دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر
ادارہ کو تکڑے، اُنھا کو دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر
بیٹ الملاج علیہ اعلیٰ احکام ۱۰ ستمبر ۱۹۰۵ء دو پانچ سو سو سو
بیڈھنے دے ۱۶,۰۰۰ روپے کو ۱۰,۰۰۰ روپے کو ایک دیکھ کر
کوئی دینہ کو دکھا کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر
بلے جوں غیرہ گلیہ فاس دلکھنے دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر
بیٹ الملاج ادھر ادھر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر
کلکھل کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر
ادارہ مقدار کو نہیں کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر دیکھ کر

E - ١٤٤٦/٩
(مذكرة زان طرقه باريده تأثيره تاريدون استاذ زاده)
و غلبه رهبر را - التعليم يغيرون و غلبه زاده سهل
خواپ يکهت نه را - التعليم يغيشه از زاده که فتنه
صدّق از لغتی - یا سی هادی شداب . تا يکهت - زاده)

زاد الله المقام الاعلى توفيقاً لصياغة ذلك بيعة المبوبية
و قوائمه المقطفه خير كه باره لا يعذر له
هدىت مهاره ردر مل سواره من شره سنه
نهه فله اوجها فاجوه عمل براالي يوم القيامه ماه
هدىت بورله الله تعالی من لطفه خير كه باره الام
انهیله قرائت بخاری و هادیه و استفاده عالم شرعی از لغه
ما صدیه هدیت مذکور در قاالي يوم القيامه شواب ٢٠١٣
سو اصل صفات اعمال کریم ده سرلور لکن عقبنیه حوله
تعالی اولئه برعونه نبی آذران و رضی رهایه نبوره
مرضور عاصول افلاطون که همانه بورله از ران
کس عبارت ال محضر ظاهره برد ای بورله هرگز
برورست قرآن کریم تلاوتنه مشهود از لغه همینه
مشهود عده ده - تخلص ملک اصره را اصوله القرآن
اصول الله و فحاصه و نصه ایه بجزی کتاب فردوس ایه
به هندسه نقل ادر نشنه رایت رسالت زرقة مساعی

فی المیام علّت بالله العاطیه نہ اور بالذات علیکم علّت
حرایا لفڑا کر علّت الذرہ نظر ہم تو سنبھاہ قال سوای فرمودا
و لم یفرمودا و ہم سمجھو آبہ بحربی مذکور فتوحاتہ ایور کہ
کوئی عملکار ہوتے عزیز تر بر کھلیسی و اور در بر کھلی قرآن
معنی شتمہ افضل تجھیں ایام در دھرم امام نژادی ایور و رائے
خی فاصف افضل در قرائت حق تھے اک روحیہ القراءۃ او قرآن
ہوتے اعلیٰ رکنے اول افضل در کنہ در قرائتہ زیر اهدیت
صحیح در المذاع احوالہ وللقاریں ابو راغبہ بر قلمبی رانی
واورہ خیر نیمہ اول کلمہ بو خلصہ دعا جنکہ بیارتیں ہیں
حمدہ مندہ ارجع دا لیقلم و اوردر جس کی خلیہ رہ اکی
امستولہہ بر کلبی و اوردر اول مدرسہ بیدی ہمام ناٹ
یہاں نہ ملظہ در دیوارہ اولوں در در باد شاہنہ
حقدہ مندہ احمد الاریہ مائل در آکر بو خلصہ دایی
ازہار دلوسہ دا لیقلم ادم ہوتے عقیمانہ ہمودہ کا راڈ
والدہ کراہا اللہ ہلال الرضا و ریہا مدراسہ الفرقہ
روضہ کوہ نیرا بو خلصہ دایکی یہ صد خان ہوئہ مشتملہ در
ھیا شندہ ھم ھوہ ہمارا و اوردر ھدیت نبوی ذریم کا رہ
یوہہ بالله والیوم الاخر فلیکم ھمارا و ہم رارا فوت

١١٤١٤ - III

اسقال ایکنہ خون کا رحیم الدلووی تازہ بروجھیں
تلہم سا صدھر بودیں لہ اک رحیم ادلم بیسے ملے
سفرہ ادھر بروجھیں خدمت لندھ بیلے ادلم اک بوسکھ
اے خیڑا دالا حضرت اعلیٰ دین و زریعہ فخریہ ازادل
تکہ اول مقام بہ مقام شریف یوبیں دا اللہم ادھر
ادل مقام تکه درج عزیز احمد و دا فی سلائور نہ
الله تعالیٰ دین مسئول درکھ سایر سب خواہ مقام
اعلیٰ تو پیو ایڑائی ذله محمد و اکلا انجیہ واللہ
الموافقہ والمعیہ سو درکھ و مسکور دین
الدایی لا خلاف
کورانی

(دستور خانه بیت مالک سومنی داشته باشد بقعه اینه بی
اخبارتیه عادی میتواند این طرقه بیاردا شده درینکجا اخبار نایاب
نماین خیز فاعل سلطنه که در ورودی)

فَلَمَّا أَلْتَهُمْ عَلَى مَكَارِ الْعُصَادِ وَجَهَدَ مِنْهُمْ حَاطِرًا
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِهَا - وَفَتَحَ لَهُمْ الْبَعْلَاقَيْمَ بِعِدَّةِ اللَّهِ الْغَزِيزِ الْعَلِيمِ نَهَا
مِنْ بَيْنِ دَصَوْلَفِ الرِّحْمِ وَبِهِ فَالْعَصَمَ الْأَعْمَى بِالْأَخْلَاقِ مِنْ أَنْ
يُوْمَ الْعِقَادِ أَعْقَمَ سَرْطَانَهُ رُوْيَ زَمْنَهُ خَارِثَ يَا سَنَهُ عَصَمَهُ قَلْوَرَمَ
وَسَوْرَهُ خَاهَ كَهْنَهُ سَنَاهَ وَلَرَنَهُ كَلَاهَ تَكَاهَ اِعْلَمَ بِهِ اِنْدَاعَ
حَيْلَ وَلَبِيَّانَ وَمُوَاضِعَهُ بِلَهُ مَسْقَلَهُ دَهَ كَمَ يَارَهُ صَاهَ
فَرَنْسَهُ بَيْتَ الْمَالِ الْمَالِيَّهُ لَنَهُ كَرَسَهُ صَهْمَرَهُ لَلَّهُ بُورَهُ كَمَ
كَهُ تَلَاهُ دَهُ رَعْجَمَ بَازَرَهُ كَاهُنَهُ بَلَهُ أَجَهُ بَلَعَهُ أَتَلَزَهُ اَولَهُ
وَضَنَاهُ اَصْلَهُ لَهُ دَلَلَهُمَ الْأَنْ طَفَنَهُ تَسَهُهُ بَلَهُ أَجَوَّهُ
حَلَامَهُ بَلَاهُ دَلَاهُ كَاهُ اَكَرَّهُ الدَّهُ لَادَاهُ لَعَرَاهُ اَكَرَّهُ
اَنَّهُ بَيْشَ بَاهُ اَجَبَيَهُ الدَّهُ دَاهَلَهُ قَرَدَهُ دَاهَهُ
كَاهَهُ كَاهَهُ دَهُ بَهُهُ عَهُهُ دَهُوَهُ حَنَهُ كَهُهُ
يَارَهُ صَاهَ فَرَنْسَهُ كَرَهُهُ مَاهُهُ تَحَمَهُ بَلَاهُ تَلَهُ كَهُهُ
حَاهُهُ بَيْنَهُ اَولَهُ عَجَلَهُ اَورَهُ اَتَهُهُ اَدَهُهُ بَلَهُ بَيْتَ الْمَالِ
وَالَّتَّهُ بَاهُ بَهُ فَنَعَنَهُ اَتَهُهُ كَهُهُهُ كَلَاهُهُ جَلَاهُهُ
عَلَى بَيلَ الْوَكَاهُهُ رَافِعَهُ اَدَهُهُ دَهُهُ دَهُهُ سَوْرَهُ خَاهَهُ اَولَهُ
عَجَبَهُ يُوكَدَهُ قَاهَهُ كَاهَهُهُ دَهُهُ اَورَهُ بَاهُ اَجَبَيَهُ الْمَالِ

رالى سله اقه اول جنفته حقی اول عجله ملہ لندنی
بنیه مالک غائب به لندن اکرا صوال اونز بر و کاره
بین امال قلعه دل راین راله آن زسته امال
عجم باز رکاندنه حصل اور باقی فرما نلغانده که
دولت ایه دعا داری دایم ه قائم باد بابی
راله الامداد ایه بین العاملین

“اعْلَمُ الْمُسْتَأْذِنَاتِ بِالْعَزَّارِ كَانَهُ اَنْجَى اَوْلَادَهُ
اَوْلَادَهُ اَوْلَادَهُ مُفْلِحٌ لِرِزْنَاسِهِ حَلَّهُ نَحْمَرُ الْمَوْهَةِ
بِقَدَّامِ مُفْرِنَهِ حَلَّبِيِّ اَوْغَلَنَدِيِّ بِرِفْلِ قَبْحَهُ دَهَادَهُ
اَوْلَادَهُ اَوْلَادَهُ مُفْلِحٌ لِرِزْنَاسِهِ تَرَاهِهِ الْعَتَدَهُ
بِوَالَّهِ مِنْهُمْ مَنْ هُوَ اَبْعَمُ اَوْعَلُ دُرْ مَا مَاهِهِ حَسْنَهُ بَنْدَرَهُ
بِسِيرِ الْفَقْهَالِ اَوْرَنَهُ قَاصِيِّ سُولَانَا سُجَيْ لِدَهُ دَهَاهَلَهُ شَفَاقَهُ
كَتَهُ دَرْ اَهْلِ قَضْلَهُ دَرْ اوْاَيَلَهُ دَاعِيِّ تَخْلِفَهُنَّ بَحْلَنَدَهُ
اَوْلَادَهُ حَفَقَتَنَهُ دَاعِيِّ تَخْلِصَهُ بَلْوَرَهُ دَهَهُ حَفَرَهُ
اعْلَمُهُ حَفَرَهُ حَبَّابَسِيِّ مَهَلَّهُ دَرْ حَوْلَهُ اَسْتَعَانَهُ اَرْلَهُ
حَفَتَهُ خَلَافَتَهُ بِنَاهِيِّ بِرِمَكَاهَتَ اَحْشَنَهُ عَنَّهُ
بِرِنْوَعَ اَكْتَاهَلَهُ وَاقْبَادَهُ لَشَنَهُ زَادَهُ اَهْمَرَهُ خَلَدَهُ خَلَافَتَهُ
ذَاهَهُ اَهْلَادَهُ بِنَاهِيِّ بِنَاهِيِّ بِرِنْهُ وَسَوْقَعَ اَرْلَهُ اَوْلَادَهُ
حَفَوْهُ حَبَّابَهُ رَعَاهُتَهُ اَرْلَهُنَهُ اَكْتَهُ خَلَفَهُ عَلَوَهُ لَهُنَهُ بِرِنَادَهُ
اَسَماَهُ اَرْلَهُ بِنَاهِيِّ عَلَى قَوْلِهِ سُولَالَهِ صَلَالَهُ عَلَمَهُ وَسَلَمَهُ
خَلَقَهُ رَاهِلَاهُ الْلَّهِ يَنْفَرُهُ اَذْنَوبَهُ وَيَسْفَوُ وَيَسْلَمُهُ مَهْلَفَهُ
هَاهَيَهُ وَالَّهِ يَوْقَنَهُ المَعْنَمُ الْاَعْدَلُ عَلَى اَلْهَوَهُ كَهَاهَيَهُ
هَاهَيَهُ اَلْيَاهَيَهُ اَلْكَهَاهَيَهُ دَاهَهُ اَلْجَيَهُهُ

رَبَّكَمْ يَارَبِّي لِلْمُدْرِسَةِ
 بِنَهْدَى سَبَبَ حَلَّا دُخْلَنَهُ بِنَفْلَ كَجَّيْ جَهَادَ دَلَقَهُ فَرَحَّى
 حَاصِنَ الْعَدَدِ بِسَانَهُ بِنَوْحَمَ مَلَهَا دَلَلَهُ دَيْرَيْهِ
 اَصَالَ كَرَّادَهُ اَرْتَهُ قَصَّيْ مَحَى لَهُ (سَنَدَ) وَ
 رَكَّاهُ سَعَلَاهُ لَازَدَهُنَهُ مَلَوَهُهُ دَائِعَهُ اَرْلَاهُ (رَكَّاهُ هَلَعَنَهُ)
 عَفُوْيَ - يَسِيلَهُ مَلَوَهُ اَنَّهُ نَهَيَهُ، كَهُ صَهَارَدَهُ بَلَاهُونَ ()